

משמר הדמוקרטיה
הישראלית

23 בדצמבר 2025

מרכז
מר יצחק הרצוג
נשיא המדינה
משכן נשיאי ישראל
בדוא"ל: president@president.gov.il

עו"ד לימור גולדנברג-חדד
מנהלת מחלקת חנינות
משרד המשפטים
בדוא"ל: pardons@justice.gov.il

דחוף
מבלי לפגוע בזכויות

מכובדינו,

הנדון: דרישה לדחייה על הסף של בקשת החנינה שהגיש ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו

סימוכין: בקשת חנינה מטעם ראש הממשלה בנימין נתניהו מיום 27.11.2025

1. נתכבד לפנות אל כב' נשיא המדינה, בבקשה שיימנע מלדון, וממילא מלקבל את בקשת החנינה שהוגשה לו ביום 27.11.2025 על ידי ראש הממשלה, ח"כ בנימין נתניהו. זאת מן הטעם כי בהתאם להוראות חוק יסוד: נשיא המדינה, ועל יסוד נוסח הבקשה, אין בסמכותו של הנשיא להעניק חנינה בנסיבות העניין דנן; ולחילופין, אף אם הדבר מצוי בגדר סמכות הנשיא, מכלול השיקולים מטה את הכף במובהק לעבר החלטה לדחות את הבקשה.

2. סעיף 11(ב) חוק יסוד: נשיא המדינה, קובע כלהלן:

"לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם."

3. עינינו הרואות, המכונן הסמיך את נשיא המדינה לחון "עבריינים", ולא לחון "כל אדם". מתעוררת השאלה מי יכול להיחשב כ"עברייין" לצורך סעיף זה בחוק היסוד. בבג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 505 (1986) נקבע כי אין חובה שאדם יורשע בדין בבית משפט, על מנת שייחשב "עברייין" לצורך סעיף 11(ב) לחוק היסוד. לפיכך, לנשיא המדינה יש סמכות להעניק חנינה גם לפני הרשעה בדין. כב' הנשיא מ' שמגר קבע כי "אינני סבור כי יש לפרש את המונח "עברייין" כמתייחס רק אל מי שהורשע בדינו".

4. בשאלה הכיכד ניתן להיכנס אל תוך התיבה "עברייין" מבלי שמבקש החנינה הורשע בדין. מן הראוי לצטט דברים של היועץ המשפטי לממשלה בעבר, מ' בן-זאב, כפי שהובאו בפסק דינו של כב' הנשיא שמגר בפסק הדין בעניין ברזילי:

"כמובן שהמילה 'עברייין' לא צריכה לקבל פה את המובן, של אדם שהורשע, אלא של אדם שבא לנשיא ואומר: עברתי עבירה ואני מבקש שתחון אותי. אינני מעלה על דעתי שהוא יכול לבוא לנשיא ולומר: אני אמנם לא עברתי עבירה אבל אם עברתי – אנא, תן לי חנינה. כמובן שחנינה חלופית, אלטרנטיבית, כזאת, מקומה לא יכירנה במשפט שלנו. אבל אם בא אדם ואומר עברתי עבירה תחון אותי, הרי הוא נכלל במסגרת העבריינים שהנשיא יכול לחון."

משמר הדמוקרטיה הישראלית

5. המסקנה העולה מן הדברים ברורה: על מנת שלנשיא המדינה תהיה סמכות לחון אדם המבקש ממנו חנינה, על אותו אדם להיחשב "עבריין" לצורך סעיף 11(ב) לחוק היסוד. זאת ניתן להשיג באחת משתי דרכים: או שמבקש החנינה הורשע בדין, בפסק דין חלוט; או שהאדם טרם הורשע בדין, בפסק דין חלוט, ואולם הוא מצהיר כי עבר עבירה פלילית, שבגינה הוא מבקש חנינה מנשיא המדינה. אלה הדרכים, ואין בלתן. לנשיא המדינה אין סמכות לחון מי שלא הורשע בדין ובנוסף אינו מצהיר כי עבר עבירה פלילית כלשהי.
6. לכאורה, יכולנו לעצור כאן, שכן לנשיא המדינה אין כל סמכות לדון בבקשת החנינה שהוגשה לו ע"י ראש הממשלה נתניהו. במכתבו של בא-כוחו של ראש הממשלה, עו"ד עמית חדד, ובמכתבו של ראש הממשלה נתניהו עצמו אל הנשיא, אין כל הודאה באשמה, או הצהרה על כך שמר נתניהו עבר עבירה פלילית כלשהי, או קבלת אחריות לביצוע עבירה פלילית כלשהי. משכך, ובהינתן כי משפטו של ראש הממשלה טרם הגיע לשלב הכרעת הדין, אין בנמצא כל אינדיקציה כי עסקינן ב"עבריין" לצורך ההגדרה המופיעה בסעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה.
7. ואולם, אף אם ייקבע כי לנשיא יש סמכות לדון ולהחליט בעניינו של ראש הממשלה בנסיבות אלה, תטען "משמר הדמוקרטיה הישראלית" כי השיקולים הרלוונטיים בנסיבות העניין מוליכים למסקנה כי על הנשיא לדחות את בקשת החנינה. אמנם, בפסיקת בית המשפט העליון נקבע כי בסמכותו של הנשיא לחון אדם שטרם הורשע בדין, ואולם במקרה דנן אין זה סביר לעשות שימוש בסמכות זו, השמורה לנסיבות קיצוניות ונדירות ביותר, כפי שנקבע בבג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 1986.
8. נסיבות קיצוניות ונדירות אלה עניינן במצב שבו המועמדים לחנינה הם אנשי כוחות הביטחון. בנסיבות שתוארו בפסק הדין, נקבע כי אינם יכולים להגן על עצמם בחקירה, ללא חשיפה של סודות ביטחוניים כמוסים.¹ בפסק הדין נקבע כי נוצרו נסיבות שבהן אין כל מוצא אפשרי אחר מן המצב מלבד מתן חנינה טרם הרשעה.²
9. בפרשה מושא ענייננו, ראש הממשלה ח"כ נתניהו איננו נמנה עם אנשי כוחות הביטחון, גם אם הוא מפקדם העליון מתוקף תפקידו כראש ממשלה. ההליכים הפליליים שבהם מעורב ח"כ נתניהו אינם נופלים לקטגוריה זו. רובם המכריע של ההליכים דווח בתקשורת, והתנהלו בבית המשפט בדלתיים פתוחות.
10. בבחינה מהותית של הסוגייה, אימוץ רחב של רציונל ולפיו בסמכותו של הנשיא לחון אדם, מעבר לסיטואציות הקונקרטיות והנדירות שנדונו בפסק הדין בעניין ברזילי – יוביל למסקנה בלתי נמנעת כי הנשיא רשאי לחון כל אדם, בניגוד להגדרה "עבריין" המעוגנת בחוק היסוד. מכאן ייתכן מבוול של בקשות של אזרחים, המצויים בשלבים שונים של ההליך הפלילי, חלקם לאחר שהוגש נגדם כתב אישום ובטרם הורשעו, וחלקם אף המצויים בחקירה פלילית ובמצב שבו טרם הועמדו לדין, שיפנו אל הנשיא בבקשה לחון אותם מראש.

¹ פסקה 2, לפסק דינו של כבוד הנשיא השופט שמגר, בג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 518 (1986).
² פסקה 24, לפסק דינו של כבוד הנשיא השופט שמגר, בג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 552 (1986).

**משמר הדמוקרטיה
הישראלית**

11. מצב זה ירוקן מתוכן את תכליתה של מערכת אכיפת החוק הפלילי – לבחון באופן סדור, הוגן, שקוף ובעיקר על פי חוק, את מי יש לזכות ואת מי יש להרשיע בביצוע עבירה. פתיחת פתח לחשודים ולנאשמים בפלילים להגיש בקשות חנינה בסיטונות לנשיא המדינה, יפגע גם בעקרון השוויון בפני החוק. זאת, מאחר שעשוי להיווצר מצב שבו לא שיקולים משפטיים שוויוניים ואחידים הם שיכריעו את דינו של אדם, אם לשאת באחריות פלילית אם לאו, אלא שיקולים אחרים; וכן בעקרון הפרדת הרשויות, שכן אין זה מתפקידו של נשיא המדינה להשיג את גבולה של הרשות השופטת, בעודה יושבת בדין על המדוכה.
12. נוכח האמור לעיל, נודה על קבלת תשובתכם, בתוך 45 ימים ממועד מכתבנו זה. יובהר כי מרשתנו שומרת לעצמה כל זכות בהקשר זה – לרבות הזכות לפנות לערכאות המתאימות כדי שיתנו דעתן והנחיותיהן בעניינים אלו. התעלמות ממכתבנו או קבלת ההחלטה האמורה ע"י הממשלה במתכונתה הנוכחית, ישמשו מענה מכללא לפנייתנו דנן. נבקשכם לראות במכתבנו זה פנייה אחרונה בכל הנוגע למיצוי הליכים טרם פנייה לערכאות כאמור. בנוסף – אין במכתבנו זה או במה שלא נאמר בו, כדי לפגוע בזכות כלשהי מהזכויות העומדות למרשתנו.

בכבוד רב ובברכה,

אוהד שפק, עו"ד

דורון ברקת, עו"ד
משמר הדמוקרטיה הישראלית (ע"ר)

יובל יועז, עו"ד